

Samarbejde om literacy på tværs

Alle, der arbejder med børn og unges sprogudvikling, samarbejder med nogen. Men der kan være stor variation i, hvordan man samarbejder. Så hvad kendetegner egentlig tværprofessionelt samarbejde, når det handler om børns og elevers literacyudvikling? Det er temaet for dette nummer af Viden om Literacy.

Artiklerne i temanummeret beskriver mange forskellige typer af tværprofessionelle samarbejder, hvor nogle af dem involverer flere fagligheder, som i fællesskab støtter børns eller elevers sproglige udvikling, brug af læse-skriveteknologi, læsestrategier eller læselyst. Andre samarbejder handler mere om overgange, hvor forskellige faggrupper på skift træder ind og ud af barnets liv. Her er tværprofessionalitet lige så meget en på langs-professionalitet. Børnene lever forlæns, mens de fagprofessionelle møder dem i bidder – og derfor bør samarbejde.

Adjunkt Kim Holfod og forskningsleder Janne Hedegaard Hansen reder de terminologiske tråde ud for os og giver et overblik over de mange begreber og antagelser, der kan være i spil, når professionelle samarbejder. En afgørende skelnen går mellem det koordinerende og kollaborative, og om der udvikles ny faglighed i mødet mellem de eksisterende.

Sproggaver på tværs og på langs

Herefter bringer vi fem artikler, som alle tager afsæt i udviklingsprojekterne *Sproggaven* og *Sproggaven med i skole* i Fredensborg Kommune. Her har konsulenter fra Nationalt Videncenter for Læsning arbejdet med sproglig opmærksomhed i daginstitutioner og i overgange mellem daginstitutioner, SFO og skole. Det tværgående er her ofte lige så meget noget langsgående, som vedrører kontinuiteten i barnets liv.

Netop kontinuitetspraksis er afsættet for lektorerne Sara Hannibal og Eva Theilgaard Brink, som beskriver, hvordan tværprofessionelt samarbejde om både kendte bøger og kendte måder at arbejde med dem på kan skabe sammenhæng i tid på tværs af professioner. De skriver både om bøger og om tablets og fremhæver, at meningen ikke ligger i mediet, men i anvendelsen.

Adjunkt Marie Bloch Jespersen og lektor Heidi Kristiansen skriver om samarbejder, der går både på langs og på tværs. Her fokuserer samarbejdet ikke kun på overgangen, men lever det meste af skoleåret og er ikke kun optaget af sociale dynamikker, men har et fagdidaktisk udgangspunkt. I deres to artikler handler det konkrete samarbejde om ord, sætninger, læseforståelse og fagsprog på tværs af dansk og matematik.

”Er esset mere sjældent end de andre kort?” Det spørgsmål mødte lektor Michael Wahl Andersen og faglig konsulent Charlotte Reusch i en børnehaveklasse i projektet *Sproggaven med i skole*. I artiklen viser de, hvordan børnehaveklasseledere kan arbejde med matematisk opmærksomhed i spontant opståede situationer. Det handler ikke kun om tværprofessionelle relationer, men nok så meget om at tænke med flere potentielle fagligheder i hverdagen. Esset er det bedste kort, men er det også det mest sjældne? Ja, det må jo komme an på en prøve ...

Sammen om læsning

Kompetencecenter for Læsning i Aarhus giver ordblinde elever intensive kurser i mestring, læse-skriveteknologi, læsestrategier m.v. Journalist Julie Dolleris Christensen viser, hvordan et tværprofessionelt ansvar støtter eleverne, når de skal tilbage til deres egne skoler. Det er vigtigt, at ansvaret for at bruge de nye kompetencer ikke ligger på elevernes egne skuldre, men er et tværprofessionelt anliggende hos de voksne. Overgangen fra det specialiserede til det almene er en svær nød at knække, men KCL har rigtig gode erfaringer med at lade læsevejledere, lærere og konsulenter støtte hinanden. Med udgangspunkt i eleven.

Læsevejlederes arbejde er nærmest defineret ved samarbejde. Lektor Karina Kiær og docent Thomas R.S. Albrechtsen ser på gode principper for samarbejde og belyser, hvordan data, eksempelvis i form af testresultater, er et vigtigt omdrejningspunkt. At omsætte viden i form af fx testdata til god undervisning er ikke nemt, så læsevejlederen skal inddrage kollegers fagligheder. Artiklen bygger på Kiærs helt aktuelle ph.d.-afhandling.

Koldingbibliotekerne præsenterede i 2023 en stribe fysiske designs af gode læsesteder for børn og unge, og en lang række fagligheder havde været med i processen. Videnskabelig assistent Maria Lyndgaard Petersen, adjunkt Karen Feder, børnekulturformidler Marion Tirsgaard og PLC-koordinatorerne Rikke Graff Brink og Hanne Holm Johansen viser, hvordan lærere, læsevejledere, PLC-medarbejdere, kunstnere, designere og forskere har spurgt børnene til læsevaner og -ønsker, udviklet prototyper, feedback, justeringer og endelige designs, som turnerede rundt på kommunens biblioteker. Alle blev klogere undervejs, og børnene i Kolding fik en masse hyggelige, sjove, stimulerende og fællesskabende læsemiljøer til afprøvning.

Strategier for ord

Lektor Nina Berg Gøttsche og psykolog Aase Holmgaard skriver i den fagfællebedømte artikel "Ordforklaringsstrategier hos børn i 4. klasse" om, hvordan elever i arbejdet med at omsætte en roman til animationsfilm aktiverer en række forskellige ordforklaringsstrategier. Artiklen viser, hvilke ordforklaringsstrategier eleverne bruger, og hvordan strategierne spiller sammen i samtaler og dermed kan blive en motor for sproglig udvikling i en tværfaglig ramme.

En gennemgående pointe i alle artiklerne er, at alle professioner har særlige indsigter og vaner, og at man i samarbejder ikke skal blive til hinanden. Målet er ikke, at alle skal kunne det samme, men at kombinationen af forskelligheder kan være til gavn for det, det hele handler om: børns og unges sprogudvikling. Gennemgående er også, at når samarbejdet lykkes, lærer alle implicerede noget.

Vi har i dette nummer inviteret skribenter med i alt ni forskellige professioner til at være med i samarbejdet. Vi har forsøgt både at koordinere, kollaborere og lade ny viden opstå. Vi håber, det er lykkedes. God læselyst.

Peter Heller Lützen, Nina Berg Gøttsche & Katja Sørensen Vilien, redaktører

Faglige arrangementer

Har du lyst til at vide mere om, hvad der rører sig på læseområdet samt input og inspiration til din undervisning? Så afholder Nationalt Videncenter for Læsning løbende konferencer, workshops, webinarer og temadage. Læs om den enkelte aktivitet nedenfor, og tilmeld dig ved at klikke på titlen.

29. august 2024, København

Seminardag om skrivedidaktik

På denne seminardag hører du om gode og effektive skrivestrategier og om integration af skrivning i alle fag. Alt sammen udviklet i projekterne *Skrivesucces for elever med stovevanskeligheder* og *Lolland skriver*. Du får også et indblik i skrivedidaktiske fif, idéer til aktiviteter for mellemtrin og udskoling samt inspiration til din egen skriveundervisning.

11. september 2024, Aarhus, og 12. september 2024, Aalborg

Workshop: Styrk elevernes læsning og ordforråd på tværs af fag

På mellemtrinnet introduceres eleven for fagtekster. Men hvordan kan man støtte elevens sprog- og læseforståelse før, under og efter arbejdet med en fagtekst? Det sætter denne workshop fokus på med udgangspunkt i konkrete materialer og redskaber udviklet og afprøvet i projekt *Få forståelsen med*. Workshoppen henvender sig til danskfaggrupper, læse- og sprogvejledere.

30. september 2024, København, og 4. oktober 2024, Aarhus

Temadag om skriftsprogsvanskeligheder: Sprogmodeller (AI)

Sprogmodeller (AI) kan både støtte og udfordre mennesker i skriftsprogsvanskeligheder. På baggrund af konkrete erfaringer fra praksis sætter denne temadag fokus på de muligheder og begrænsninger, som AI rummer i forhold til kompensation og læring.

8. oktober 2024, online

Webinar: Digital læsning og læsedidaktik

Det digitale er til stede i alle fag. Men hvordan tilrettelægger man en god digital læseundervisning? På webinaret præsenterer forskere og lærere fra de tre skandinaviske lande eksempler på, hvordan man kan støtte læsning af digitale tekster. Oplæggene er på dansk, norsk og svensk. Webinarer er gratis og henvender sig til lærere, lærerstuderende, læsevejledere og læreruddannere.

Scan qr-koden og få et overblik over alle faglige arrangementer.